

АД КОМУНАЛНО ТРЕБИЊЕ

БРОЈ :147/2024.

ДАТУМ : 28.02.2024.године

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ ЗА 2023. ГОДИНУ

I / Основне информације о Друштву

1. Акционарско друштво „ Комунално “ а.д. Требиње основано је 1952.године под називом ЈОДП „ Комунално “п.о. Требиње. Од дана оснивања Друштво је доживјело неколико промјена у облику организовања.

Усвајањем Статута на Скупштини одржаној 30.08.2001. године извршена је трансформација из државног јавног предузећа у Акционарско друштво „ Комунално “ а.д. Требиње на основу одредаба Закона о предузећима („ Службени гласник Републике Српске “, број 24/98).

Након извршене приватизације по прописима из 1998.године, по Рјешењу Дирекције за приватизацију, наше предузеће је **07.09.2001.године** регистровано као акционарско друштво код Основног суда у Требињу и послује под називом „ Комунално “а.д. Требиње (у даљем тексту Друштво) са сљедећом структуром капитала:

-државни капитал РС износи 29,9999117 % укупног капитала или	109.090 КМ
-Фонд за реституцију РС износи 5,000124 % укупног капитала или	18.181 КМ
-Јавни фонд ПИО РС акцио.капитал износи 9,999972 % или	36.361 КМ
-Акционари физичка лица-акц.капитал износи 54,999986 % или	199.979 КМ
Укупни акционарски капитал износи :	363.611 КМ

Овај износ је подијељен на **363.611 акција** чија је номинална вриједност **1,00 КМ**.

По Рјешењу Дирекције за приватизацију, дио државног капитала приватизоваће се сљедећом методом :

-55 % ваучер понудом / акционарски капитал 199.979 КМ /,

-30 % методом лицитације /акционарски капитал 109.090 КМ/.

Влада РС је **2011. године 30 % државног капитала** пренијела у надлежност **Локалне заједнице**.

У структури акционарског капитала од 363.611 КМ учествују : Град Требиње ,Lotex d.o.o. Требиње, Привредно друштво за инвестирање и промет непокретности „ HERC – INVEST “d.o.o. Требиње и остали акционари према извјештају Централног регистра хартија од вриједности.

По Закону о привредним друштвима и Статуту Друштва одлуком Скупштине акционара од 04.01.2017. године именован је Управни одбор од три / 3 / члана који бира директора.

Учешће у капиталу (363.611 КМ)у 2023.години је сљедеће(према извјештају Централног регистра ХОВ од 20.11.2023. год.) :

- Град Требиње	109090 акција или	109.090 00 КМ или	30,00 %
- „ Lotex “d.o.o.	99241 акција или	99.241,00 КМ или	27,29 %
- “ Herc – Invest “ d.o.o.	14901 акција или	14.901,00 КМ или	5,70 %
- Остали акционари	140379 акција или	140.379,00 КМ или	37,01 %

Треба службеним путем тражити од Централног регистра ХОВ најновији Извјештај о структури капитала, прије израде и предаје Финансијских извјештаја за 2023. годину у АПИФ.

Скупштина акционара је одржана 04.10.2023. године, у просторијама Друштва . Донесена је Одлука о усвајању финансијских извјештаја за 2022. годину, као и Одлука о расподјели нето добити периода.

На тој Скупштини именован је нови Управни одбор са три члана, пошто је ранијим члановима истекао мандат.

Чланом 6. Статута дефинисане су дјелатности Друштва, а то су :

- сакупљање , одвоз и збрињавање комуналног и другог отпада, то јест одржавање јавне хигијене; затим пружање пијачних услуга; одржавање јавних зелених површина; одржавање Градског гробља у Подгљивљу и на „ Бањевцима “ и пружање погребних услуга /гробна мјеста и гробнице/.

Друштво се финансира из прихода насталих обављањем регистроване дјелатности, из Буџета Града Требиња и донација по основу разних пројеката из области заштите животне средине.

Услуге се пружају свим правним лицима, установама , самосталним предузетницима, као и физичким лицима на локалном подручју.

Организационе јединице Друштва су :

ПЈ „ Чистоћа “; ПЈ „ Депонија “; ПЈ „ Азил “; ПЈ „ Зеленило “; ПЈ „ Гробље“; ПЈ „ Механизација “ и ПЈ „ Економски послови “.

Друштво је уписано у регистар код Окружног привредног суда у Требињу, под бројем : МБСУ : 62 – 02 – 0013 – 12 (РУ -1 -769 -00

Матични број је : 01122363

ЈИБ Друштва је : 4401359280008

ПИБ Друштва је : 4013590008

Сједиште Друштва је у Требињу, у улици Луке Ђеловића бр.2.

Органи управљања су :

- Скупштина , као орган власника ;
- Управни одбор , као орган управљања ;
- Директор , као орган пословођења.

Укупан број запослених је **84 радника** / просјек /.

У примјени је Систематизација радних мјеста из 2015. године. Обрачун зарада упослених врши се према утврђеним коефицијентима. Цијена рада је утврђена у износу од 160,00 КМ и примјењује се у дјелатности грађевинарства и стамбено комуналних дјелатности.

Према **члану 6 став 1-1** Закона о рачуноводству и ревизији РС / **Службени гласник РС број : 94/15 од 16.11.2015.г. /**, наше Друштво се сврстава у субјекте **од јавног интереса**, јер су његове акције регистроване у Централном регистру хартија од вриједности, њима се тргује или се врши припрема за емитовање на организованом тржишту ХОВ, односно на Бањалучкој берзи.

Наше Друштво се сврстава у „ **средња правна лица** “, зато што је субјекат од јавног значаја или интереса. Друго, према новом Закону , **члан 5. став (5), у средња правна лица** разврставају се она правна лица која на дан сачињавања финансијских извјештаја прелази два / 2 / критеријума из става 4. овог члана, а то је **број запослених** већи од 50 радника, код нас је (84) **радника**, и **годишњи приход** је **већи од 2.000.000 КМ**, код нас је **3.110.630 КМ**.

Према томе, правна лица која не испуњавају услове за разврставање према критеријумима из става 4. /мала/, 5./средња/ и 6. /велика / сврставају се у средња правна лица. /“ Сл.гласник РС “, број 94/15/.

Управа правног лица на дан сачињавања финансијских извјештаја самостално врши разврставање у складу са наведеним критеријумима из Закона и тако добијене податке користи за наредну годину.

Обавјештење о разврставању правног лица према величини обавезно је доставити АПИФ-у уз предају годишњег извјештаја.

У АПИФ се доставља и Одлука Управног одбора о усвајању финансијских извјештаја за текућу годину.

Имајући у виду ту чињеницу, АД Комунално Требиње мора по Завршном рачуну за 2023.годину да користи **комплетан сет финансијских извјештаја**, а то су :

- Биланс стања-Извјештај о финансијском положају на крају периода ;
- Биланс успјеха-Извјештај о укупном резултату у периоду ;
- Извјештај о осталом резултату у периоду ;
- Биланс токова готовине-Извјештај о токовима готовине ;
- Извјештај о промјенама на капиталу ;
- Анекс-додатни рачуноводствени извјештај и
- Ноте /напомене/ уз годишњи финансијски извјешта и
- Збирни образац ПВН 2 / 3 .

АД Комунално приликом сачињавања финансијских извјештаја користи **нови Правилнико рачуноводству, као и нови Правилник о рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама**, који су усвојени од стране Управе Друштва у фебруару 2016. године.Они се користе приликом израде годишњих финансијских извјештаја , као и у случају процјене вриједности појединих позиција у Финансијским извјештајима, затим приликом обрачуна амортизације и у другим случајевима.

II / Основе за састављање и презентацију финансијских извјештаја

1. Изјава о усаглашености

Приложени финансијски извјештаји представљају годишње финансијске извјештаје Друштва кији су састављени у складу са Законом о рачуноводству и ревизији Републике Српске и другим рачуноводственим прописима и професионалном регулативом која се примјењује у Републици Српској. Финансијске извјештаје је одобрило Руководство и Управни одбор Друштва 28.02.2024. године. В.д. директора Друштва је одговоран за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја. Одговорност је да све активности , финансијске трансакције и информације исказане у финансијским извјештајима буду у складу са важећим прописима. Сви финансијски извјештаји су усклађени са Правилником о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва , друга правна лица и предузетнике, који је ступио на снагу 01.01.2022. године.

2. Функционална валута и валута презентације

Финансијски извјештаји су попуњени у конвертибилним маркама (БАМ) која је функционална валута.

3. Сталност пословања

Финансијски извјештаји су припремљени на принципу сталности или континуитета у пословању. Друштво обезбјеђује све предуслове да би се пословање у наредном периоду обављало на „ здравим основама „ и профитабилно.

На то указују и остварени показатељи продуктивности , економичности и рентабилности, као и ставке имовине, обавеза, капитала , прихода и расхода. Позитиван резултат у пословању довољан је доказ да Друштво обезбјеђује све предуслове за несметано обављање процеса рада .Показатељи ликвидности на краћи и дужи рок су такви да се не доводи у питање редовно измиривање пристиглих обавеза према Пореској управи, Управи за индиректно опорезивање, према банкама , повјериоцима и упосленим . Руководство Друштва , када припрема финансијске извјештаје, процјењује способност Друштва да настави да трајно послује и придржава се тог начела о наставку што успјешнијег пословања у наредном периоду.

4. Обрачунска рачуноводствена основа

Значи да се пословни догађаји евидентирају и признају у тренутку њиховог настанка (а не само кад се прими или изда готовина или еквивалент готовине).Због тога се трансакције и догађаји рачуноводствено евидентирају и признају у финансијским извјештајима за периоде на који се односе. Друштво треба да припрема финансијске извјештаје у складу са међународним рачуноводственим стандардима и на обрачунској основи, осим информација о токовима готовине. Елементи који се признају на обрачунској основи су имовина, обавезе, капитал, приходи и расходи.

5. Утицај и примјена нових и ревидираних МРС/ МСФИ

Финансијски извјештаји користе Међународне рачуноводствене стандарде (МРС) , односно (МСФИ) Међународне стандарде финансијског извјештавања који су у примјени до момента сачињавања финансијских извјештаја за текући период. У складу са Законом о рачуноводству и ревизији Републике Српске („ Службени гласник РС “ , број 94/15 , 78/20) дана 09. новембра 2020. године Управни одбор Савеза рачуновођа и ревизора РС , донио је Одлуку о утврђивању и објављивању превода (МСФИ) из 2019. године који су доступни на интернет страници Савеза рачуновођа и ревизора РС, а који су се почели примјењивати за финансијске извјештаје који се достављају 31.12.2021. године.

Руководство Друштва разматра важеће стандарде и намјерава да их примијени у састављању финансијских извјештаја. Преведени и објављени стандарди морају се примјењивати у изради финансијских извјештаја. Навешћемо неке стандарде, као и измјене постојећих стандарда који су ступили на снагу, а то су :“ МСФИ 16. Лизинг “од 01.01. 2021. године, измјене МСФИ 9. финансијски инструменти “, МРС 39. Финансијски инструменти : признавање и мјерење “, МСФИ 4 „ Уговори о осигурању “ и МСФИ 16 „ Најмови “.Примјена ових стандарда није се одразила на појединачне финансијске извјештаје.

Руководство Друштва ће примјењивати само стандарде који су преведени и објављени на интернет страници Савеза.

III / Преглед значајних рачуноводствених политика

Приликом израде финансијских извјештаја и процјењивања позиције имовина, обавеза, капитала, прихода и расхода, примјењује се Правилник о рачуноводственим политикама и процјенама који је усвојен од стране Управе Друштва у фебруару 2016. године.

Анализом ставки из финансијских извјештаја навешћемо примјењене Рачуноводствене политике.

У наставку овог Извјештаја слиједе обраде финансијских извјештаја у текућој години са упоредним прегледом из ранијег периода.

НАПОМЕНЕ УЗ БИЛАНС СТАЊА-ИЗВЈЕШТАЈ О ФИНАНСИЈСКОМ ПОЛОЖАЈУ НА ДАН 31.12.2023.ГОДИНЕ

Биланс стања је статистички извјештај који приказује финансијски положај правног лица на дан 31.12.2023. године, стање имовине, обавеза и капитала, према захтјевима МРС 1 – Презентација финансијских извјештаја и Правилника о садржини и форми образаца финансијских извјештаја за привредна друштва.

Актива приказује вриједност и структуру имовине (средстава) којима располаже Друштво.

Пасива приказује вриједност и структуру капитала и обавеза или изворе из којих је имовина финансирана.

Нето књиговодствена вриједност имовине утврђује се кроз вриједност капитала, који чини разлику између вриједности активе и укупних обавеза.

Нота бр.1

Структура сталне имовине :	31.12.2023.	01.01.2023.
-некретнине,постројења и опрема	549.467 KM	548.068 KM
Свега :	549.467 KM	548.068 KM

Нота бр.2

Структура некретнина, постројења и опреме – нето износ 31.12.2023.		01.01.2023
-грађевински објекти /нето износ/ АОП (010)	58.870 КМ	72.624 КМ
-постројења и опрема „ АОП (011)	438.374 КМ	423.221 КМ
- улагања на туђим некретнинама из ранијих година		
(Градски парк)АОП (013)	52.223 КМ	52.223 КМ
Свега :	549.467 КМ	548.068 КМ

Стална материјална средства /некретнине, постројења и опрема / се признају по трошку набавке, уз услов да се може поуздано измјерити и кад се очекује будућа економска корист од тог средства. Трошак набавке обухвата : набавну цијену, све зависне трошкове набавке, умањене за попусте и рабате.

Обрачун амортизације некретнина, постројења и опреме врши се примјеном **линеарне или пропорционалне методе по стопама које су објављене у „ Службеном гласнику РС“ , број 129 из 2006. године** , током процијењеног вијека коришћења средства /пропорционални метод отписа, значи идентични износи трошкова амортизације у току читавог корисног вијека трајања средства/.

Друштво је донијело **Правилник о амортизацији и примјењује одредбе МРС 16.**

Извршен је попис некретнина опреме и друге сталне имовине са стањем 31.12.2023. године. Након усвајања Елабората о извршеном попису од стране в.д. директора Друштва и доношења Одлуке о књижењу инвентурних разлика утврђених пописом и стања у књиговодству, дошло је до усклађивања са стварним стањем.

Према МРС 16 сва средства сличне природе и употребе у пословању сврстани су у једну групу.

Грађевински објекти се односе на :

- пословну зграду Друштва од 64 м2 у улици Луке Ђеловића бр.2;
- пословну зграду у улици Степе Степановића од 90 м2 која је у девастираном стању ;
- објекте за вршење комуналних дјелатности , а то су : зграда јавног WC од 236 м2 и дио објекта – Гараже са магацином, радионицом и паркингом од 421 м2 и
- трг , односно „ зелену пијацу “ од 4000 м2 која нам је дата на располагање од стране Града.

Сва опрема је сврстана у групе, а то су :

- транспортна средства (специјална возила);
- машине и опрема за допунску обраду земље, за жетву и бербу усијева ;
- опрема за утовар, претовар и равнање комуналног отпада ;
- опрема за обраду финалних производа од дрвета ;
- опрема за сакупљање комуналног отпада, за одржавање зеленила и чистоће у граду ;
- рачунарска опрема ;
- канцеларијски намјештај ;
- опрема за мјерење и видеонадзор ;
- полуподземни и други контејнери и

- остала опрема везана за дјелатност и потребна за обављање процеса рада.

Укупне набавке опреме и донације које су повећале вриједност опреме су износиле :

- набавна вриједност 196.103,16 КМ
- исправка вриједности 3.536,77 КМ
- садашња вриједност 192.566,39 КМ

У структури набавки највећи дио се односи на дониране контејнере по Пројекту прекограничне сарадње од (72.365,71 КМ) , специјална возила од (62.465,19 КМ) и опрему за одржавање чистоће и јавних површина која је донирана по Пројекту прекограничне сарадње (58.987,34 КМ) и осталу опрему (2.284,92 КМ) . Пописна комисија је направила посебну листу набавки опреме, као и листу донираних средстава .

По Извјештају пописне комисије и на основу Одлуке о усвајању годишњег пописа од стране в.д. директора Друштва , искњижена је опрема у вриједности од :

- набавна вриједност 132.175,35 КМ
- исправка вриједности 75.147,85 КМ
- садашња вриједност 57.027,50 КМ

Највећи дио искњижавања из пословних књига односи се на: продате , уграђене и размјештене по Граду полуподземне и друге контејнере од (68.181,19 КМ) у бруто износу, затим искњижавање специјалног возила- чистилице (55.765,00 КМ) , рачунарску опрему (5.036,71 КМ) и другу опрему из пописне листе (3.192,45 КМ).

На основу књижења инвентурних разлика према усвојеном Елаборату о попису сачињена је **Главна рекапитулација** :

1) Грађевински објекти

- набавна вриједност 836.138,52 КМ
- исправка вриједности 777.269,35 КМ
- садашња вриједност 58.869,17 КМ

2. Опрема

- набавна вриједност 1.324.837,29 КМ
- исправка вриједности 885.462,57 КМ
- садашња вриједност 438.374,72 КМ

Укупна обрачуната амортизација је у износу од **136.676,62 КМ** и умањила је вриједност опреме и грађевинских објеката. Чињеница је да обрачунату рачуноводствену амортизацију не признаје Пореска управа, па наводимо неке Напомене које се односе на начин обрачуна пореске амортизације

Правилником о примјени **Закона о порезу на добит (Сл. Гласник РС број : 94/15 и 1/17)**, прописана су прецизна правила за утврђивање трошкова амортизације, која се морају узети у обзир приликом утврђивања пореске основице за обрачун пореза на добит. Ова правила одступају од рачуноводствених, која су прописана у оквиру **МРС 16-Некретнине, постројења и опрема**, ако се ради о сталној материјалној имовини. Дакле, Пореска управа призна само трошак амортизације обрачунат на сљедећи начин :

- Први корак је класификација сталне имовине на :
 - 01- нематеријална средства ,
 - 02- некретнине , постројења и опрема
- грађевински објекти
- постројења и опрема
 - 03- биолошка средства и средства културе.
- Други корак је утврдити набавну вриједност, исправку вриједности и садашњу вриједност сталних средстава на дан 01.01.2021.г.

Сва стална средства, која се у пореске сврхе амортизују, дијеле се на :

- Некретнине, постројења и нематеријална средства (осим софтвера), гдје се **амортизација обрачунава на набавну вриједност по стопи од 3 %**. Не укључује се повећање набавне вриједности услед ревалоризације;

- Компјутери, информациони системи, софтвери, сервери, амортизација се обрачунава групно, на садашњу вриједност групе средстава 31.12.2021.г., по стопи од **40 %** и
- Опрему и остала средства, гдје се амортизација обрачунава на садашњу вриједност по стопи од **20 %**.

На садашњу вриједност сталних средстава 01.01.текуће године, додају се нове набавке сразмјерно броју мјесеци колико је то средство у употреби у години за коју се утврђује пореска основица. Преостали дио набавне вриједности средства се преноси у сљедећу годину и приписује неотписаној вриједности / садашњој вриједности /сљедеће године.

У пореске сврхе **не призна се амортизација** средстава која нису у власништву предузећа, средства којим се не обавља дјелатност пореског обвезника и улагања у туђа средства.

По новом Закону о порезу на добит, уколико је **основица за обрачун амортизације мања од 1.000,00 КМ**, тај износ се признаје у цијелости као порески расход приликом утврђивања пореске основице.

У 2019. години била је једна измјена Закона о порезу на добит, а то је да се од 01.01.2019.г. пореска основица умањује за улагања у производњу.

17.07.2019. г. десила се још једна измјена, а то је да се у пореске сврхе признаје амортизација за улагања у стална средства која нису у власништву Друштва, под условом да та улагања повећавају набавну вриједност средства, и да не умањују закупнину код уговора о закупу.

Извршен је попис основних средстава са стањем 31.12.2023.године. Усклађено је књиговодствено стање са стањем по попису, дакле књижене су инвентурне разлике, утврђене од стране пописне комисије, и то након усвајања **Елабората о извршеном попису** од стране в.д. директора Друштва и доношења **Одлуке** о књижењу инвентурних разлика утврђених пописом и стања у књиговодству. Детаљнија објашњења су дата у Елаборату о попису са стањем 31.12.2023.године, и у Извјештају комисија за попис.

Нота бр.3

Структура текуће имовине :	31.12.2023.	01.01.2023.
-залихе материјала (АОП 038)	36.814 КМ	12.472 КМ
-краткорочна потраживања (АОП 045)	579.817 КМ	433.636 КМ
- готовина (АОП 063)	546.426 КМ	537.880 КМ
-порез на додатну вриједност (АОП 064)		
- остала краткорочна разграничења (АОП 065)		
Свега (АОП 036):	1.163.057 КМ	983.988 КМ

Материјал, ситан инвентар и ауто гуме на залихи и употреби су пописани са стањем на дан 31.12.2023.године. Сва детаљнија објашњења су дата у Извјештају пописне комисије и уредно попуњеним пописним листама. Послије доношења Одлуке о усвајању елабората о попису од стране в.д. директора Друштва, књижене су инвентурне разлике, ради свођења књиговодственог стања на стварно/утврђено по попису/.

Залихе се признају и врједњују по набавној врједности, у складу са **МРС 2**. Набавну врједност чини фактурна врједност увећана за зависне трошкове набавке настале у процесу довођења залиха на садашњу локацију и стање.

Обрачун излаза, односно утрошка залиха утврђује се примјеном просјечне пондерисане цијене.

Напомињемо да је Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске у октобру 2023. године провела финансијску ревизију „Комунално“ а.д. Требиње за период 01.01.-31.12.2022. године.

На ставци залиха (АОП 043)- дати аванси, износ од **5.437 КМ**, извршена је корекција колоне „Претходна година“ за тај износ, руководећи се Међународним рачуноводственим стандардом 8-Рачуноводствене политике, промјене рачуноводствених процјена и грешке.

Та грешка је материјално значајна јер је утицала на пословни резултат у 2022. години. Исправљена је преко корекције почетног стања и објављују се у колони „Износ на дан претходне године 01.01. текуће године“.

Оспорен је износ од **1.546 КМ** (АОП 065) и коригован је у почетном стању текуће године.

Залихе у износу од (76.394 КМ)- бруто износ- односе се највише на залихе материјала за израду учинака, односно вршење услуга (29.717 КМ), ситан алат и инвентар и ХТЗ опрему у складишту (7.041) КМ и употреби (6.137 КМ), ауто гуме у употреби од (33.443 КМ) и преплаћени износ добављачу (56 КМ) који се анулирао у 2024. години. Приликом стављања у употребу ситног инвентара и ауто гума књижи се истовремено и исправка истих, она износи (39.580 КМ).

Извршена је корекција (АОП 047)- купци у земљи за износ од 2.265 КМ и пренесен на (АОП 049)- потраживања из специфичних послова – по Извјештају Главне ревизије РС. То је кориговано у почетном стању 01.01.2023. године.

Ставка –**краткорочна потраживања** (АОП 045) у износу од (774.859 КМ у бруто износу) детаљно је описана у Извјештају комисије за попис потраживања, обавеза и готовине. Након усвајања Елабората о попису од стране в.д. директора Друштва, одређени износ потраживања је отписан, усљед немогућности наплате (240 КМ), а дио је књижен на исправку врједности потраживања од купаца, односно на губитке (обезврјеђење) од потраживања од купаца (289 КМ) конто 5870-нови контни оквир, и примјена новог стандарда.

У оквиру ове ставке су: потраживања од купаца-**конто 2010**-са стањем 31.12.2023. износе **556.934 /бруто износ/** (АОП 047) или нето износ од (538.047 КМ). **Исправка врједности потраживања**

од купаца износи (18.887 KM). На исправци вриједности су књижена потраживања од правних лица, предузетника и домаћинстава који су тужени, као и ненаплаћена потраживања од купаца, којима је прошао период од 20 дана , од дана фактурисања, па је процјена предузећа да се иста књиже на исправку вриједности. Друштво сматра да постоји извјесност у наплати већине потраживања, у случају немогућности наплате вршиће се директан отпис.

Примјена захтијева из МСФИ 9 – Финансијски инструменти, потребно је да се на дан биланса утврде очекивани кредитни губици , односно процијењени износ ненаплативих потраживања. Утврђени очекивани кредитни губици пореде се са салдом исправке вриједности- конто 2091- , а разлика се признаје као расход / приход од усклађивања вриједности (конто 5870 или 6870).

Директан отпис потраживања (конто 5782) користи се кад су исцрпљене све могућности наплате, дошло до застарјевања или окончања судског спора.

Расходи по основу кредитних губитака настају као резултат процјене могуће ненаплативости потраживања, али се ипак очекује у неком будућем периоду да би се могла наплатити.

Дакле, **конто 2091 (18.887 KM)** -исправка вриједности потраживања састоји се од сљедећих корисника наших услуга и наших потраживања у датом периоду, који ће се доставити уз Извјештај комисије за попис потраживања и обавеза са 31.12.2023. године.

У оквиру (АОП 049) у износу од (11.861 KM) **остала потраживања из пословних односа** , односи се на обавезу по закљученом уговору са удружењем из иностранства („ Network for Animals “) да исплате бруто зараду за једног упосленика у ПЈ „ Азил “ и да снесу дио трошкова за набавку специјалног возила за збрињавање кућних љубимаца.

У оквиру (АОП 050) остала краткорочна потраживања (192.189 KM) су потраживања од запослених у износу од (700 KM) , потраживања по основу боловања у износу од (15.334 KM) по Рјешењу Фонда здравственог осигурања , потраживања за више уплаћен порез на добит (13.875 KM) евидентирано на картици Пореске управе.

Остала краткорочна потраживања, у бруто износу од **/176.155KM /** односе се на блокирана средства нашег Друштва код Бобар банке а.д. у стечају.

Напомињемо да је Рјешењем Агенције за банкарство РС број : 03-1473/2014 од 23.12.2014. године покренут ликвидациони поступак у Бобар банци ад Бијељина. 29.12.2014.године објављено је Обавјештење у „ Гласу Српске “ да се сва потраживања и пратећа документација пријаве у ликвидациону масу , што је и учињено.Средства на жиро рачуну Бобар банке у износу од:

= 176.155,42 KM

остала су блокирана. Послат је и Пореској управи РС упит и молба да нам доставе тумачење како ће се третирати та средства кроз попуњавање Пореске пријаве пореза на добит за 2014.годину / Год.пријава – образац 1101/.Та средства смо књижили на исправку готовине , јер је могућност

наплате истих крајње неизвјесна. Дакле, књижили смо на конто 2268 /2415 – 175.763,53 и 5891 /2297.

Наведена потраживања смо **15.02.2017. пријавили у стечајну масу**, јер је покренут поступак стечаја над Бобар банком ад у ликвидацији, од стране Окружног привредног суда у Бијељини. Уплаћен је износ од **1% од** пријављених потраживања на име Буџета РС.

У 2023. години исправка вриједности осталих потраживања / **176.155 КМ** / састоји се од исправљеног потраживања према Бобар банци а.д. у стечају у износу од **176.155 КМ**.

Готовину Друштва од (546.426 КМ)према **МРС 7** чине средства у благајни (406 КМ), на жиро рачунима код пословних банака (517.801 КМ), на девизним рачунима (27.277 КМ) и издвојена новчана средства (942 КМ).

Нота бр.4

Пословна актива Друштва	31.12.2023.	01.01.2023.
-Стална имовина	549.467 КМ	548.068 КМ
-Текућа имовина	1.163.057 КМ	983.988 КМ
	-	
	1.712.524 КМ	1.532.056 КМ

Актива 01.01.2023. године(претходна година) је коригована и умањена за износ од **6.983 КМ** (По Извјештају Главне службе за ревизију јавног сектора РС).

Нота бр.5

Ванбилансна актива предузећа :	31.12.2023.	01.01.2023.
	655.999 КМ	620.649 КМ

У оквиру ове позиције књижени су станови који су у процесу приватизације постали власништво радника, које они откупљују, као и два стана купљена за наше запослене, у периоду кад је важио Закон о откупку станова, дакле кад су се могли на тај начин куповати станови.Ти станови се воде ванбилансно у износу од : 504.252 КМ. Документација везана за станове је сврстана у Документацији за приватизацију државног капитала, и ту се могу видјети који су то станови. Ову ставку смо оставили да бисмо будућим младим упосленицима објаснили ту ставку. Ми смо могли то и искњижити, али је остављено, као један докуменат из „ прошлих времена “. Може се дати на увид ревизији.

У оквиру ванбилансне активе књижени су и пијачни блокови у износу од : 11.500,00 КМ.

Пијачни блокови се од 10.04.2009.године не користе, због увођења фискалне касе, тако да су преостали неискоришћени пијачни блокови пописани од стране пописне комисије, која је сачинила записник, и архивирани у канцеларију бр.5 АД „Комунално“. И ова ставка се могла искњижити, али смо је оставили као свједочанство оначину наплате пијачних услуга у ранијим годинама, прије употребе фискалне касе.

У оквиру ове позиције књижено је возило Мерцедес аутосмећар 16/17 /радно возило/. Наиме, ово возило је Оптина Требиње добила као донацију и уступила га је на коришћење нашем Друштву. Како не посједујемо никакву документацију о датом возило, нити се зна рок на који је дато на коришћење, техничка служба је процијенила вриједност тог возила на 20.000,00 КМ. Према мишљењу колега из Финрара, пошто нам није пренешено право власништва над возилом, нисмо у обавези рачунати амортизацију, него га је потребно водити ванбилансно. Ми вршимо редовну регистрацију и текуће одржавање тог возила.

Напомињемо, да смо у 2014. години на овој ставци, према Одлуци Друштва број : 227/14 од 02.06.2014.г., којом се потврђује да се од свих упослених радника почне одбијати износ од нето плате од 15,00 КМ, и то мјесечно у виду обустава, књижили и средства солидарности за посебне намјене – отворен жиро рачун на Бобар банци ад.

Због познатих дешавања са Бобар банком а.д. у ликвидацији, наше Друштво је закључило Уговор са Уникредит банком 10.12.2014.године о отварању жиро рачуна за посебне намјене.

Тако је и у 2017. години настављено са том праксом, закључно са октобарском зарадом у 2017. години, када се престало са издвајањем тих средстава. Та средства могу послужити Друштву за неке ванредне ситуације или у солидарне сврхе.

У оквиру ове ставке су евидентирани ставке канцеларијског намјештаја које смо затекли у канцеларијама 7, 9, 11,16 које смо узели у закуп, у процијењеном износу од 1.010,00 КМ. Комисија је сачинила посебне пописне листе за такву опрему.

У оквиру ванбилансне евиденције књижени су контејнери које смо купили а Фонд за екологију и енергетску ефикасност РС је суфинансирао набавку истих, према Пројекту „Селективним прикупљањем отпада до чистијег града“. И ову ставку смо оставили из статистичких разлога, као доказ да смо учествовали на Конкурсима за додјелу одређених средстава за нашу дјелатност. Главна ревизија је констатовала да исти нису пребројани и није достављена пописна листа. То се учинило у 2023. години и констатовано је да су размјештени по Граду и да их можемо искњижити. То је констатовано и у Одлуци о начину књижења инвентурних разлика, односно Елаборату који је донио в.д. директора Друштва.

У ванбилансној евиденцији води се и опрема дата на коришћење у Градској тржници од Развојне агенције Града – према уговору.

Евидентиране су гаранције добијене од банке о уредно обављеном послу по основу Тендера за одржавање чистоће, депоније, азила и зеленила, а важе до 31.01. наредне године.

Нота бр.6

Структура капитала :	31.12.2023.	01.01.2023.
-основни капитал	363.611 КМ	363.611 КМ
-резерве	32.232 КМ	32.232 КМ
-нераспоређена добит из ранијих година	522.786 КМ	522.564 КМ
- нераспоређена добит текуће године	16.420 КМ	
- губитак		/ 7.976 КМ /
Свега :	935.049 КМ	910.431 КМ

Основни капитал у износу од 363.611 КМ, као и његова структура објашњени су у уводном дијелу Нота, па нема потребе понављати.

Нота бр.7

Законске резерве се формирају у износу од 5 % од нераспоређене добити из текућег периода, и књиже се у наредној години, након усвајања Годишњег извјештаја од стране Скупштине акционара, као и извршене ревизије Финансијских извјештаја Друштва, од стране овлашћене ревизорске куће. Износ 5 % од остварене добити по Завршном рачуну за 2022.годину износи= **144 КМ** /2.879 КМ x 5% / и књижио се у 2023.години, послије усвајања Завршног рачуна на Скупштини акционара која је одржана у октобру **2023.** године.Како је оспорен пословни резултат од 2.879 КМ од стране Главне службе за ревизију јавног сектора, поништено је и издвајање у законске резерве износа од 144 КМ и стање законских резерви је са 31.12.2023. године у износу од 32.232 КМ.

Нота бр.8

Ревалоризационе резерве су формиране од накнадне процјене појединих позиција у Билансу стања, то јест материјалних средстава, према Правилнику из 2003.године, када је била обавезна процјена сталних средстава, ради усклађивања са фер вриједношћу истих на тржишту. На тако увећану вриједност основних средстава обрачунавала се амортизација.

Када је ступио на снагу нови Закон о порезу на добит, 01.01.2007. године, односно Правилник о начину обрачуна основице за плаћање пореза на добит, Пореска управа није признала амортизацију обрачунату на тако увећану основицу, него на првобитну набавну вриједност, и то по стопама из Правилника о номенклатури основних средстава.

Ревалоризационе резерве, које су настале од момента израде Почетног Биланса стања са 30.06.1998. године па до 2003. године, до ступања на снагу Правилника, постале су предмет расправе међу експертима и рачуноводствене професије. Наиме, и Финансијски извјештаји су претрпели одређене корекције, почев од израде Завршног рачуна за 2009. годину, и то на ставци „ ревалоризационе резерве “.

Према новим прописима, дио тих ревалоризационих резерви се преноси у образац „ Извјештај о осталим добицима и губицима у периоду “, и то сразмјерно повећању вриједности имовине у процијењеном вијеку коришћења сталне имовине.

За исти износ се у обрасцу „ Билансу стања “ дио тих ревалоризационих резерви преноси и књижи директно у нераспоређену добит текућег периода, и то ставом **3301/3410**.

Управа Друштва је у присуству шефа рачуноводства, који је објаснио термин „ревалоризационих резерви“ одлучила да се сваке године приликом израде Завршног рачуна дио тих резерви у износу од **26.634 КМ** раскњижава са конта 3301 у корист конта 3410 -нераспоређена добит текућег периода. Значи, да би се у року од 10 година те резерве пренијеле у нераспоређену добит. **Ове резерве су у 2018. години у цијелости пренијете у нераспоређену добит Друштва, дакле „ гасе се „ (266.340 КМ су износиле) и не могу се исплаћивати за дивиденде.**

Укупни капитал се не мијења, само долази до промјене његове структуре. **Значајно је истаћи да нераспоређена добит настала од тих резерви се не може користити за исплату дивиденди или неких других примања. Сврха је искључиво за покриће евентуалних губитака у будућем периоду, или да се припишу основном капиталу, што изискује и њихов упис у судски регистар.**

НАПОМЕНА :

Према Извјештају Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске, констатован је **губитак** у финансијским извјештајима за 2022. годину у износу од **7.976 КМ**.

Губитак је књижен под почетним стањем 01.01.2023. године. Извршено је покриће истог у 2023. години из нераспоређене добити по основу ревалоризације из ранијих година.

Приликом израде Завршног рачуна за 2011. годину, почео се користити нови образац **Извјештај о осталим добицима и губицима у периоду**, гдје се евидентирају пренешене ревалоризационе резерве из ранијих периода, и третирају се као „ **добити утврђени директно у капиталу** “, и као такви укључени су у укупан нето резултат предузећа.

Тај образас је саставни дио сета финансијских извјештаја за 2023. годину као Извјештај о осталом резултату у периоду.

Дакле, **постоји корелација** у приказу укупног пословног резултата **између Биланса стања и Биланса успјеха за 2023.годину.**

Нота бр.9

	31.12.2023.	01.01.2023.
Нераспоређена добит :		
- 340 - Нераспоређена добит ранијих година више за 3.872 по Извјештају Главне ревизије	522.786 КМ	522.564 КМ
- 341- Нераспоређена добит текуће године	16.420 КМ	
Свега :	539.206 КМ	522.564 КМ
Конто 350- Губитак ранијих година (2022.г.) по налазу Главне ревизије Јавног сектора РС за финан.извјештаје за 2022.г.		7.976 КМ

Напомињемо да је приход од 3.872 КМ оспорен од стране Главне ревизије и додат на нераспоређену добит из ранијег периода.

Остварена добит текућег периода од 2.872 КМ је оспорена и књижен је губитак текућег периода од 7.976 КМ.

Приликом исправке грешке из претходног периода користи се **Међународни рачуноводствени стандард 8- Рачуноводствене политике, промјене рачуноводствених процјена и грешке**. Постоје три врсте грешака , и то : грешке које не утичу на резултат , имају само утицај на позиције стања имовине, обавеза и капитала ; грешке које утичу на резултат пословања, приходе и расходе и материјално безначајне грешке.

Грешке из ранијих периода исправљају се преко корекције почетног стања и објављују се у колони „ Износ на дан претходне године односно почетно стање 01.01.текуће године “.

Књижење је сљедеће :

1) Конто 3510 – губитак текућег периода 6.983,95 КМ /конто 2899 – 1.546,74 КМ који је оспорен и третира се као расход по попису

/ Конто 1511- 5.437,21 КМ

оспорено и третирани су као обезврјеђење или расход

2) конто 3510- 992,80 КМ / 3400 – 3.871,97 КМ – каса сконто из ранијег периода оприходован код нас и оспорен од Главне службе,

/ 3400 / 2.879,17 КМ /- сторнирана нето добит текуће године (2022.г.)од стране ревизије.

Свега губитак : 7.976,75 КМ

7.976,75 КМ

3) Пренос текућег губитка из 2022.г. на губитак из ранијих година, ставом 3500 / 3510 = 7.976,75 КМ 30.11.2023.

4) Покриће губитка из ранијих година из нераспоређене добити из ранијих година –од ревалоризације

Књижење : конто- 3401 7.976,75 КМ / конто 3500 – губитак из ранијег периода -7.976,75 КМ

Нота бр.10

Обавезе :	31.12.2023.	01.01.2023.
- Дугорочне обавезе и резервисања АОП 132	173.386 КМ	203.938 КМ
- 400-Дугорочна резервисања АОП 133		37.466 КМ
- 413- Дугорочне обавезе- кредит)АОП 137	31.034 КМ	133.916 КМ
- 408- Разграничени приходи и донације АОП 145	142.352 КМ	32.556 КМ
- Свега :	173.386 КМ	203.938 КМ

Нота бр. 11

Краткорочне обавезе :	31.12.2023.	01.01.2023.
- конто 4300 -примљени аванси	3.021 КМ	2.130 КМ
-конто 4222 - дио дугороч.обавеза по кредиту које доспијевају за плаћање до године дана	104.629 КМ	102.669 КМ
- конто-4320- обавезе према добављачима	88.751 КМ	64.942 КМ
- конто -450-458- Обавезе за зараде и накнаде зарада	132.744 КМ	186.231 КМ
-конто 460-469 -остале обавезе	27.089 КМ	22.999 КМ
- конто 470-479 Порез на додатну вриједност	39.330 КМ	36.553 КМ
-конто 48 осим 481 Обавезе порезе,допр.и друге дажбине	3.215 КМ	2.163 КМ
-конто 49 осим 496 – разграничени приходи и примљене донације -		
- конто 496- краткорочна резервисања	205.310 КМ	

Свега :

604.089 KM

417.687 KM

Напомињемо да смо извршили корекције на појединим позицијама Пасиве, по Извјештају Главне ревизије Јавног сектора РС. Углавном су се односиле на грешке због неусаглашености са новим Контним оквиром. Грешке смо исправили под ставком „Претходна година “и књижили 01.01.2023. године. Прилог – Извјештај Главне службе за ревизију јавног сектора РС.

Конто (408) Разграничени приходи и примљене донације износ од (**142.352 KM**), односе се на донације контејнера и друге опреме према Пројекту прекограничне сарадње. За износ обрачунате годишње амортизације умањује се конто 408 и преноси на приходе конто -652.

Конто 4969- остала краткорочна резервисања (7.644 KM) односи се на добијено Рјешење од Пореске управе , по коме смо дужни уплатити износ пореза на добит , а наше Друштво има преплаћени износ пореза на добит од (13.847 KM). Будући да смо направили приговор , овај износ смо ставили на резервисања.

На краткорочним резервисањима (конто 4969) је остао износ од (37.466 KM) , настао издвајањем дијела добити из 2017. године за будућа инвестирања. Намјеравана политика Друштва је да се та средства одмах искористе на проширење локација за гробна мјеста у Градском гробљу „ Бањевци “.

На ставци 4966- краткорочна резервисања за накнаде и бенефиције запослених (160.200 KM) детаљно смо објаснили у Ноти 20 из обрасца Биланс успјеха за 2023. годину.

Обавезе према добављачима , у износу од (**88.751 KM**) уредно се измирују према доспијећу плаћања у јануару 2024.године.

Обавезе за зараде и накнаде зарада са обрачунатим порезом и доприносима, топлим obroком у бруто износу за децембар 2023. године у износу од (**132.744 KM**) исплаћене су у јануару 2024.г.

Краткорочне обавезе по дугорочном кредиту које доспијевају до године дана износе (**104.629 KM**) и оне ће се плаћати у 2024.години.

Ставка од (**27.089 KM**) , односи се на друге обавезе према запосленим за превоз, обавезе према члановима Управног одбора ,обрачунате обуставе из зарада упослених, обавеза по основу уговора о дјелу, и све су уредно су измирене у јануару 2024. године.

Порез на додату вриједност, у износу од (**39.330 KM**) , односи се на обрачунати ПДВ у децембарској ПДВ пријави, и уплаћен је 10. јануара 2024.г.

Конто 482- обавезе за порезе и друге дажбине на терет трошкова , у износу од (1.886 KM), односе се на обрачунате накнаде : за шуме (1.265 KM /, противпожарну заштиту(533 KM) по Пореској пријави за остале накнаде ПП-ОН, водопривредна накнада (88 KM). Ту је и ставка доприноса за професионалну рехабилитацију инвалида (**конто 4830-156 KM**)/, затим порези и

доприноси по основу пореза и доприноса на примања чланова Управног одбора (конто 485,486 - 400 КМ) , **конто 487-** порези и доприноси на примања по уговору о дјелу (**773 КМ**).

Нота бр.12

Пословна пасива :	31.12.2023.	01.01.2023.
- Капитал	935.049 КМ	910.431 КМ
- Обавезе	777.475 КМ	621.625 КМ
- Свега :	1.712.524 КМ	1.532.056 КМ

Нота бр.13

Ванбилансна пасива :	31.12.2023.	01.01.2023.
-	655.999 КМ	620.649 КМ

Објашњење за ову ставку је дато у ноти бр.5.

Из Биланса стања се могу видјети нето промјене крајњег у односу на почетно стање, структурне промјене имовине (инвестиције, отписи, расходи, потраживања и слично).

Овај образац може послужити власницима, инвеститорима, повјериоцима или менаџменту Друштва да створе мишљење о току пословних активности , развојној политици Друштва , а та слика се стиче на основу поређења билансних позиција са истим позицијама претходног периода.

Сматрамо да смо квалитетно објаснили билансне позиције , метод врједновања и да корисницима тих извјештаја дајемо реалну слику финансијског положаја Друштва.

1.3.НАПОМЕНЕ УЗ БИЛАНС УСПЈЕХА - Извјештај о укупном резултату од 01.01. до 31.12.2023.године

Биланс успјеха приказује приходе и расходе Друштва настале у једном обрачунском периоду. Они су груписани у пословне, остале и финансијске и приходе и расходе по основу усклађивања врједности. Циљ сваког привредног субјекта је да оствари позитиван резултат и то обављањем пословне дјелатности. Приоритет је остварити што веће пословне приходе.

Пословни приходи :	31.12.2023.	31.12.2022.
- Приходи од продаје учинака на дом.тржишту корекција по Извјештају Главне службе за ревизију	2.846.939 КМ	2.594.884 КМ - 2,265
- Остали пословни приходи 40.233 корекција „ „	215.969 КМ	23.248 КМ -
Свега :	3.062.908 КМ	2.618.132 КМ корек.

Приходи од продаје учинака-услуга на домаћем тржишту књиже се на обрачунској основи, након извршења услуга нашим корисницима, и на њих се обрачунава ПДВ од 17 %.

Приходи од пружених услуга су исказани у износу од **2.846.939 КМ**, а односе се највећим дијелом на приходе по основу два уговора закључена са Градом, према објављеном тендеру у укупном износу од (**478.408 КМ**), (- 1. ТЕНДЕР - чишћење јавних површина, депоније и азила за псе износи - **334.821 КМ**, 2. ТЕНДЕР - услуге одржавања јавних зелених површина и градског зеленила износи - **143.587 КМ**), приходе од фактурисања услуга збрињавања комуналног отпада од физичких и правних лица (**2.075.168 КМ**), приходе од пружања погребних услуга, продаја гробница и одржавања гробних мјеста (**186.447 КМ**), приходе од наплате пијачних услуга на зеленој пијаци и градској тржници која је узета у закуп од Града (**53.851 КМ**) и приходе од пружања разних услуга из регистра дјелатности Друштва, по наруџби (**53.065 КМ**).

Обављајући дјелатност за коју смо регистровани, испостављају се фактуре корисницима наших услуга, и тако се формирају **пословни приходи / 2.846.939 КМ/**.

Остали пословни приходи (215.969 КМ) односе се, на потраживање од Фонда- за боловања (**9.914 КМ**), као и за исплаћено породилско боловање (**31.728 КМ**). Ту је укључен уговор закључен са удружењем **Network for Animalis- Azil Danica** којим су се обавезали финансирати једног упосленика, као и набавку специјалног возила за прихват кућних љубимаца у ПЈ „ Азил “ у износу од (**37.500 КМ**). У оквиру ове ставке су и добијена средства од Фонда за екологију и енергетску ефикасност РС, у износу од (**80.000 КМ**), за суфинансирање средстава по Пројекту „ За љепше и чистије Требиње“2“- фаза 2., приходи од донација (56.827 КМ), од тога донација по Пројекту „ прекограничне сарадње “ (6522-28.412 КМ), а односи се на уграђена 2 полуподземна контејнера и „ зелено острво “ са 6 контејнера од 1,1 м3 – локација Старог града. Ту је и конто 6529- донација контејнера из ранијег периода који су лоцирани по Граду и укључен је и обрачун амортизације дониране опреме у контејнерима (**28.415 КМ**).

Нота бр.15

Пословни расходи :	31.12.2023.	31.12.2022.
- Трошкови материјала	396.746 КМ	384.206 КМ
- Трошкови бруто зарада и бруто накнада	1.541.283 КМ	1.524.979 КМ корек
- Остали лични расходи	455.605 КМ	445.422 КМ корек
- Трошкови производних услуга	205.452 КМ	134.028 корек
- Трошкови амортизације резервисања	304.521 КМ	140.867 КМ
- Нематеријални трошкови	91.523 КМ	74.670 КМ корек
- Трошкови пореза	15.374 КМ	13.510 КМ
- Трошкови доприноса	1.969 КМ	1.857 КМ
Свега :	3.012.473 КМ	2.719.539 КМ корек

Нота бр.16

Трошкови материјала односе се на утрошени основни и помоћни материјал за обављање дјелатности (**151.720 КМ**), трошкови режијског материјала односе се на утрошени ситан алат , инвентар и ауто-гуме и канцеларијски материјал (**19.537 КМ**), трошкови горива , мазива и разних уља износе (**215.886 КМ**), трошкови електричне енергије (**9.603 КМ**). Утрошак материјала се евидентира у материјалном књиговодству по просјечним цијенама. Утрошак ситног инвентара и ауто гума врши се методом 100 %-тног отписа, и то приликом стављања истих у употребу/према усвојеним рачуноводственим политикама/.

Нота бр.17

Трошкови бруто зарада и бруто накнада зарада	31.12.2023.	31.12.2022.
	1.541.283 КМ	1.524.979 КМ

Та ставка (**1.541.283 КМ**) представља обрачунате бруто зараде запослених, које обухватају обрачунате нето зараде и обрачунате порезе и доприносе на зараде по прописаним стопама (**1.529.289 КМ**) и накнаде члановима Управног одбора са припадајућим порезима и доприносима (**11.994 КМ**).

Трошкови отпремнина, награде и помоћи у складу са прописима о раду (**21.953 КМ**), трошкови службених путовања (**839 КМ**) и трошкови бруто осталих личних расхода по основу топлог obroка и регреса (**432.813 КМ**), или укупно (**455.605 КМ**).

Укупни трошкови плата, накнада плата и остала лична примања у 2023. су била 1.996.888 КМ или 1 % више у односу на исти период прошле године 1.970.401 КМ .

Ретроспектива обрачуна пореза и доприноса на зараде :

- Напомињемо да је од 01.02.2011.године ступио на снагу нови Закон о обрачуну пореза и доприноса на зараде, тако да се порез на зараде повећао са 8 % на 10 %, а доприноси са дотадашњих 30,60 % на 33,00 % /18 %; 12,50%; 1,50% и 1 %/. Укинута је одбитна ставка за умањење основице за обрачун пореза по одбитку на зараде у износу од 250,00 КМ/Сл.гласник РС 1/2011/.
- Напомињемо да је 01.01.2009.године почео нови начин обрачуна пореза и доприноса на зараде, и то по бруто принципу, који се разликовао од дотадашњег. Порез се обрачунавао на бруто зараде запослених, после је прописаног умањења основице од 300,00 КМ и обрачунатих доприноса, примјењујући стопу од 8 %. Доприноси су се обрачунавали на укупна бруто лична примања, без икаквих умањења, примјењујући збирну стопу од 30,6 % /17 %; 11,50%; 1,4 %; и 0,7 % / .
- Сљедећа измјена обрачуна зарада је била 06.08.2010.године, када се смањила одбитна ставка за обрачун пореза са 300,00 на 250,00 КМ.
- Сљедећа измјена се десила 01.01.2013.године , и то: допринос за ПИО се повећао са 18,00 % на 18,5 %, а допринос за здравство се смањило на 12,00 % /раније 12,50 %/.
- Од 01.02.2014.г. ступио је на снагу нови Закон о обрачуну зарада гдје се као одбитна ставка узима износ од 200,00 КМ и примјењивао се и у 2016. години.
- Крајем 2015. године донесен је Закон по коме се мијења износ обрачунатих средстава солидарности за поплављена подручја, по коме се из нето зарада упослених одбија износ од 0,4 % и уплаћује на одговарајућу партију, а укида се терећење послодавца у износу од 1,5 % на бруто износ зарада. За примања чланова Управног одбора одбија се износ од 5 % и уплаћује на одговарајући рачун /Сл. гласник РС 11/2015 од 30.12.2015. / . 31.12.2016. престао је важи Закон о издвајању средстава у фонд солидарности за поплављена подручја /Службени гласник РС 1/2017 од 05.01.2017.г. /.
- Крајем 2017. године у Службеном гласнику РС број : 115/2017 од 23.12.2017. године, објављено је Упутство о начину прикупљања и уплате средстава у ЈУ Фонд солидарности за дијагностику и лијечење обољења, стања и повреда дјете у иностранству. Уводи се стопа плаћања посебног доприноса у износу од **0,25 %** нето плате запосленог у Републици Српској. Односи се и на децембарску зараду. Врста прихода је 712173.
- У 2018. години, стопа доприноса за дјечију заштиту се повећава на 1,70 % , а за запошљавање смањује на 0,80 %.

Од 01.08.2018. г. ступиле су на снагу нове измјене Закона о раду , гдје се „ брише „ категорија нето плата и замјењује са појмом „ **плата** „ , у којој је садржан порез на доходак.

Морали су се сачинити нови Уговори о раду са упосленим , у којима је садржан бруто износ зараде сваког упосленог. **Рок је био 31.08.2018.г.** У свим елементима плате садржан је порез (цијена рада и коефицијент сложености).

Друга измјена се односила на „ **лични одбитак пореског обвезника** “, који се повећава са досадашњег износа од 2.400 КМ на 6.000 КМ , на годишњем нивоу или 500,00 КМ на мјесечном .

Дакле, плата са порезом минус одбитак минус издржавани чланови = основица пореза на доходак * 10 % = порез на доходак.

Плата минус порез на доходак = плата након опорезивања.

Бруто плата = плата / 0,672

Доприноси = бруто плата * 32,80 %

Од јунске зараде у 2021. години, одбитна ставка пореза износи 700,00 КМ умјесто ранијих 500,00 КМ.

Мјесечни поврат пореза по издржаваном члану износи 15,00 КМ ,умјесто ранијих 7,50 КМ.

Од 01.06.2021. најнижа плата је 540,00 КМ.

$$\text{БП} = 540 / 0,672 = 803,57 \text{ КМ}$$

Од јануарске зараде за 2022. године , одбитна ставка пореза ће износити 1.000 КМ , најнижа зарада 590,00 КМ и мијењају се доприноси (допринос на здравство се смањује са 12,00 % на 10,20 % , на лична примања). Порез из радног односа са 10% на 8 % , а за остала примања (примања по уговор о дјелу , за чланове УО 10 % на 13 % , а допринос за здравство са 12,00 % на 10,20 %).Од 01.05.2022. најнижа зарада је 650,00 КМ, а од 01.јануара 2023.г. износиће 700,00 КМ

Од 01. јануара 2024. године најнижа зарада је 900,00 КМ.

- Из изложеног се види да су се у домену обрачуна зарада и накнада зарада,у релативно кратком периоду, десиле значајне промјене, а све је то додатно увећало напоре на измјени програма обрачуна зарада, као додатне трошкове.

Нота бр.18

Остали лични расходи :	31.12.2023.	31.12.2022.
Ту су укључени сљедеће ставке :		
- трошкови отпремнина , награда и помоћи	21.953 КМ	32.593 КМ
у складу са прописима		
-трошкови дневница за служб.путовања ,тр.превоза и		
трош.смјештаја на служ.путовању	839 КМ	158 КМ
-трошкови превоза на посао и са посла	23.677 КМ	7.712 КМ

-остале накнаде-давања по колек.уговору- РЕГРЕС	97.541 KM	96.339 KM
- накнаде трошкова топлог оброка	311.595 KM	276.603 KM
-	455.605 KM	445.422 KM корек

Нота бр.19

Трошкови производних услуга :	31.12.2023.	31.12.2022.
- трошкови производних услуга на изради учинака	52.890 KM	45.575 KM
-трошкови транспорта и ПТТ услуга	55.277 KM	16.863 KM
-трошкови услуга одржавања	74.521 KM	54.708 KM
- трошкови закупа канц.(8,9,11,16) и Тржнице	13.683 KM	13.683 KM
-трошкови рекламе и пропаганде	3.552 KM	2.052 KM
-трошкови заштите на раду	1.195 KM	-
- трошкови комуналних услуга	4.334 KM	1.147 KM
Свега :	205.452 KM	134.028 KM корек.

Нота бр.20

Трошкови амортизације :	31.12.2023.	31.12.2022
	136.677 KM	140.867 KM
Трошкови резервисања :	167.844 KM	-

Амортизација се обрачунава по линеарном методу у току процијењеног корисног вијека употребе, а то за резултат има идентичан износ амортизације у току читавог корисног вијека употребе тог средства.

Према важећем Закону и Правилнику о порезу на добит, који је ступио на снагу 01.01.2007.године, трошак амортизације из Биланса успјеха се не може у потпуности признати у пореске сврхе, умањује се за износ ревалоризационих резерви, које су већ књижене на ставку-остали добици у

обрасцу Извјештај о осталим добицима и губицима. Ревалоризационе резерве су угашене у 2018. години и пренешене у нераспоређену добит текућег периода.

Детаљније о новом начину обрачуна амортизације у пореске сврхе објашњено је у **Ноти број 2**. Примјењује се у попуњавању обрасца 1101- Годишња пореска пријава пореза на добит за 2018. годину.

На ставци 5419 – трошкови резервисања (167.844 КМ) књежено је Рјешење о извршеној контроли пореске пријаве пореза на добит за посљедњих пет година, закључно са септембром 2023. године и констатовали су неправилност у износу од 7.644 КМ. Друштво је упутило приговор на исто, будући да сматрамо да имамо довољно аргумената да то оспоримо. Напомињемо да на ставци пореза на добит имамо преплаћен износ, дакле уплаћивали смо аконтације, а нисмо били обавезни, да послуже за обавезе у будућем периоду.

На ставци резервисања књижен је износ од (160.200 КМ) , а односи се на резервисања за накнаде зарада и бенефиције запослених у наредном периоду, као што су отпремнине и разне помоћи . Напомињемо да је од 01.01.2024. ступила на снагу Одлука Владе о најнижој заради од 900,00 КМ. То ће се рефлектовати на повећање мјесечне бруто зараде упослених у односу на 2023. годину. То ће захтијевати доношење нове систематизације радних мјеста у Друштву. С обзиром на чињеницу да смо у 2023. години остварили веће укупне приходе у односу на остварене расходе, па користимо могућност резервисања и дјелимичног премоштавања раста трошкова бруто зарада.

Да би се ово резервисање признало , према МРС 37 морају бити испуњена кумулативно три услова :

1. да имамо садашњу обавезу, насталу као резултат прошлог догађаја, а то је нова најнижа зарада и повећање расхода у наредном периоду ;
2. измирење обавеза ће захтијевати одлив средстава и
3. могуће је извршити поуздану процјену износа будућих обавеза .

Нота бр.21

Ставка непроизводних услуга обухвата сљедеће издатке :	31.12.2023.	31.12.2022.
-трош.ревиз.фин.извјештаја, учествов. на семин.	48.335 КМ	31.995 КМ
и симпозијум., трош. стручног образ. упослених,		
трошк. одржавања . рач. програма и друге		
уговор о дјелу са физичким лицима ван рад. односа		
остале услуге у ПЈ Чистоћа, ПЈ Механизација и ПЈ Ек. послови		
-трошк. репрезентације	13.542 КМ	8.435 КМ

-трошк.премија осигурања опреме и запослених	9.333 КМ	10.242 КМ
-трошк.платног промета	4.430 КМ	3.883 КМ
-трошк.чланарина	1.180 КМ	1.152 КМ
-трош.претпл.на стручну литер.,огласи у новинама,судске таксе, издаци за хуманитарне помоћи	14.703 КМ	18.963 КМ
Свега :	91.523 КМ	74.670 КМ

Највиша издвајања су била везана за ревизију финансијских извјештаја, стручно оспособљавање упослених, издвајања за одржавање рачунарских програма, те остале услуге из дјелокруга дјелатности Друштва.

Значајан износ је издвојен за трошкове репрезентације и уклапају се у Планом предвиђена средства , а препорука Главне службе за ревизију је да се донесе интерни акт за та средства од стране в.д. директора.

Ту су евидентирани издаци за хуманитарне помоћи, за спортске и културне манифестације, по захтјеву тражиоца и Одлуци Друштва.

Премије осигурања упослених, као и премије осигурања специјалних возила су обавезна ставка у пословању.

Нота бр.22

Трошкови пореза се састоје од сљедећих ставки :	31.12.2023.	31.12.2022.
-порез на имовину	790 КМ	319 КМ
-накнаде за воду	1.052 КМ	1.079 КМ
- накнада за шуме (2.177 КМ)и противпож.заштиту(919 КМ)	3.096 КМ	2.715 КМ
-комунална накнада и нак.за коришћ.грађ.земљ.	2.041 КМ	2.041 ,,
-комунална и републичка такса	173 КМ	166 ,,
-накнаде за регистрацију возила	8.222 КМ	7.190 ,,
Свега :	15.374 КМ	13.510 КМ

Нота бр.23

Трошкови доприноса	31.12.2023.	31.12.2022.
	1.969 КМ	1.857 КМ

На овој позицији је књижен допринос за запошљавање и професионалну рехабилитацију инвалида, који се обрачунава у износу од 0,1 % на бруто плате запослених. Напомињемо да је у 2020.г.. уплаћен допринос за солидарност Граду, на име помоћи у рјешавању посљедица пандемије вируса „ корона “ (5.204,95 КМ је уплаћено).

Пословни расходи се узимају у обзир приликом обрачуна калкулација за извршавање одређених послова из дјелокруга пословања Друштва.

Нота бр.24

Финансијски приходи :	31.12.2023.	31.12.2022.
-приходи од затезних камата	8.099 КМ	6.835 КМ корек
- позитивне курсне разлике	204 КМ	
-остали финансијски приходи	8.303 КМ	6.835 КМ

Ова средства су настала као резултат обрачуна затезних камата правним и физичким лицима због неблаговременог измиривања услуга збрињавања комуналног отпада.

Нота бр.25

Финансијски расходи :	31.12.2023.	31.12.2022.
-расходи камата	20.659 КМ	11.965 КМ

На овој позицији су књижене камате (12.531 КМ) садржане у мјесечним анuitетима по одобреном дугорочном кредиту од НЛБ банке ад Бања Лука (500.000,00 КМ на 60 мјесеци). Кредит се уредно измирује.На овој позицији књижене су затезне камате обрачунате за неусклађеност исплате зарада упослених са уплатама пореза и доприноса на зараде , по Рјешењу Пореске управе , утврђене приликом пореске контроле за период од пет година, закључно са септембром 2023. године.Исте смо уплатили у законском року.

Нота бр.26

Пословни добитак	31.12.2023.	31.12.2022.
	50.435 KM	-

Дакле, у 2023.години је евидентиран пословни добитак, као разлика између више обрачунатих пословних прихода у односу на настале пословне расходе.

Нота бр.27

Губитак редовне активности :	31.12.2023.	31.12.2022.
		106.537 KM

Напомена :

Пословни губитак од (106.537 KM) у 2022. је настао због виших пословних расхода од пословних прихода, а разлог су повећане цијене инпута (гориво, резервни дијелови, грађевински материјал, као и услуге текућег одржавања) у односу на 2021. годину, односно званична инфлација од око 16 %. Повећање најниже зараде на 690,00 KM је такође утицао на раст трошкова плата ради усклађивања најнижих зарада у Друштву на званичну. Ова ставка је усклађена са Извјештајем Главне службе ревизије РС, извршена у октобру 2023. године.

Нота бр.28

Добитак редовне активности:	31.12.2023.	31.12.2022.
	37.769 KM	

Остварени добитак редовне активности од 37.769 KM, резултат је повећане продуктивности и економичности у пословању. Дакле, пословни приходи (3.062.908 KM) су 17 % виши у односу на пословне приходе из 2022. године (2.618.132 KM). Финансијски приходи (8.303 KM) су мањи у односу на финансијске расходе (20.969 KM), али је разлика покривена из пословних прихода.

Напомињемо да је Главна служба за ревизију извршила корекцију на финансијским приходима у 2022. години и усклађени су 01.01. на износ од 6.835 KM.

Нота бр.29

Остали приходи и добици :	31.12.2023.	31.12.2022.
Од тога су :		
-добици по основу продаје материјала	17.949 КМ	-
- добици од продаје некретнина , постројења и опреме		39.079 КМ корек
- добици по основу продаје средстава		
обустављеног пословања и намијењених продаји	14.000 КМ	
- вишкови материјала		
- наплаћена отписана потраживања		
и приходи од фактурисања такси по тужбама ,и остали		
непоменути приходи из редовног пословања	7.469 КМ	71.131 КМ
корекција 01.01.		
Свега :	39.418 КМ	110.210 КМ

Добици од продаје опреме /39.079 КМ /из 2020.г. односе се на продају контејнера, кориговано према Извјештају ревизије.

Добици од продаје материјала износе / 17.949 КМ /, а приходи од продаје опреме- контејнера намијењени за продају по Одлуци Друштва износе / 14.000 КМ /, 2023. година.

Остали приходи / 7.469 КМ / односе се на приходе од наплате такси по тужбама, као и других судских трошкова, затим разна сравања са купцима према изводима отворених ставки, обрачуне затезних камата за правна лица и домаћинства због неуредног измирења обавеза и сл.(обрачун кренуо у јануару 2020. за правна лица и с.п., а за домаћинства у јулу 2020.г.).

Нота бр.30

Остали расходи:	31.12.2023.	31.12.2022.
- нето губици по основу продаје опреме и материјала	47.733 КМ	335 КМ
- расходи по основу отписа потраживања		
казне за привредне преступе и слично	924 КМ	5.817 КМ корек
Свега :	48.657 КМ	6.152 КМ

Према новом Закону о порезу на добит („ Службени гласник Републике Српске “бр. 94/15.) који је ступио на снагу 01.01.2016.г., као и Закону о измјенама и допунама Закона о порезу на добит „ Сл.гласник РС “ број : 1/17), да би се ови расходи сумњивих и спорних потраживања признали у пореској пријави, морају испуњавати сљедеће услове :

- да је прошло 12 мјесеци од датума издавања фактуре или уговореног рока плаћања,
- да је порески обвезник предузео мјере предвиђене Законом, а то је покретање тужбе или
- да су потраживања пријављена у стечајну масу правног лица над којим се води стечајни или ликвидациони поступак.

Дакле, свако друго исправљено потраживање у рачуноводству, које одступа од горе наведених услова , не може се признати у пореске сврхе.

У пореској пријави пореза на добит признају се расходи исправке вриједности потраживања, и то :

- до 25 % износа потраживања које је старије од 12 мјесеци ;
- до 50 % износа потраживања које је старије од 18 мјесеци и
- до 75 % износа потраживања које је старије од 24 мјесеца.

Конкретно, износ од **240 КМ**, као **директни отпис** потраживања који је настао усљед затварања објекта или његове ликвидације, и не постоји могућност наплате, он **се не може признати** у пореске сврхе. Спецификација тих потраживања је дата у Извјештају комисије за попис потраживања и обавеза са 31.12.2023. године.

Нота бр.31

Добитак по основу осталих прихода и расхода :	31.12.2023.	31.12.2022.
-	-	104.058 КМ

У 2022.г. је забиљежен добитак (104.058 КМ) по основу осталих прихода и расхода из разлога значајне продаје контејнера , повећане наплативости исправљених потраживања из ранијих година, као и због повећања прихода од такси по тужбама, као и прихода од затезних камата од правних лица и домаћинстава за кашњења у измиривању обавеза плаћања услуга. И та ставка је коригована 01.01. текуће године.

Нота бр.32

Губитак по основу осталих прихода и расхода	31.12.2023.	31.12.2022.
	9.239 КМ	-

Дакле, у овом периоду је забиљежен већи износ осталих расхода и нето губитака (48.657 КМ) усљед расхода опреме и отуђења , у односу на остале приходе и нето добитке (39.418 КМ) настале продајом опреме, материјала и слично.

Нота бр. 33

Расходи по основу промјене рач. политика	31.12.2023.	31.12.2022.
и исправке грешака из ранијег периода	1.350 КМ	60 КМ

Ове грешке (1.350 КМ) нису материјално значајне , тако да смо их књижили у овој години.Односе се на нека погрешна књижења у ранијим периодима.

Нота бр.34

Губитак по основу усклађивања вриједности имовине	31.12.2023.	31.12.2022.
	10.760 КМ	5.437 КМ корек.

Губитак (10.760 КМ) је настао као разлика између више обрачунатих расхода од усклађивања вриједности залиха материјала (1.286 КМ) , као и усклађивања вриједности опреме намијењене продаји (9.294 КМ) и прихода од усклађивања вриједности залиха (108 КМ).

Нота бр.35

Добитак прије опорезивања	31.12.2023.	31.12.2022.
	16.420 КМ	- корекција

Нота бр.36

Губитак из 2022. (7.976 КМ) утврђен је контролом финансијских извјештаја од стране Главне службе за ревизију јавног сектора.

Нота бр.37

Текући и одложени порез на добит 31.12.2023. 31.12.2022.

Податак из Год.пор.пријаве	-	5.649 КМ
----------------------------	---	-----------------

Нота бр. 37

Одложени порески приходи –преплата по П.пријави		
5.649 КМ	-	

Нота бр. 38

Нето добит периода :	31.12.2023.	31.12.2022.
	16.420 КМ	

Нота бр.39

Укупни приходи	31.12.2023.	31.12.2022.
-	3.110.737 КМ	2.735.177 КМ корек

Нота бр. 40

Укупни расходи :	31.12.2023.	31.12.2022.
-	3.094.317 KM	2.743.153 KM корек

Нота бр.41

Просјечан број запослених	31.12.2023.	31.12.2022.
- по основу часова рада :	84,00	85,00
-и стања на крају мјесеца	84,00	85,00

У сету образаца који се попуњавају приликом израде Завршног рачуна је и образац који је у ранијем обрачунском периоду био у склопу обрасца „ Биланс успјеха “-као остали добици и губици у периоду,а сада се попуњава као посебан образац под називом „ Извјештај о осталом резултату у периоду „.

**1.4. НАПОМЕНЕ УЗ „ ИЗВЈЕШТАЈ О ОСТАЛОМ РЕЗУЛТАТУ У ПЕРИОДУ ОД 01.01.-
31.12.2023.ГОДИНЕ**

Нота бр.42

Нето добит периода пренешена из Биланса успјеха :	31.12.2023.	31.12.2022.
	16.420 KM	-
Нето губитак периода по Извј.ревизије		7.976 KM корек.

Нота бр.43

<u>Добици утврђени директно у капиталу :</u>	31.12.2023.	31.12.2022.
--	-------------	-------------

Ревалоризационе резерве у износу од **266.342 KM** , које су утврђене 01.01.2009. године према процијењеном вијеку коришћења сталне имовине , распоређивале су се у једнаким износима, по **26.634 KM** у нераспоређену добит текућег периода , као добици утврђени директно у капиталу.Овај износ се књижио сваке године, приликом израде Завршног рачуна, директно са ревалоризационих резерви на нераспоређену добит текућег периода. Изузетно, у 2014.години су

искориштене ревалоризационе резерве које потичу од опреме, само су остале ревалоризационе резерве које потичу од грађевинских објеката , у износу од 13.346 KM, као и ревалоризационе резерве од трајног капитала у износу од 13.288 KM , што укупно износи 26.634 KM, и тај износ се пренио у нераспоређену добит до њиховог гашења. **Ревалоризационе резерве су „ угашене “ у 2018. години.**

Нота бр.43

Нето резултат по основу осталих добитака у периоду :	31.12.2023.	31.12.2022.
-	-	-

Нота бр.44

Укупан нето резултат у обрачунском периоду :	31.12.2023.	31.12.2022.
-укупна добит /губитак	16.420 KM	- 7.976 корек.

По извјештају Главне службе за ревизију јавног сектора за 2022. годину.

**1.5. НАПОМЕНЕ УЗ „ ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОМЈЕНАМА НА КАПИТАЛУ НА ДАН
31.12.2023.ГОДИНЕ**

Овај извјештај приказује све промјене на капиталу Друштва у текућој и претходној години. Промјене су везане за пословни резултат у Билансу успјеха, добитке и губитке признате директно у капитал, промјене рачуноводствених политика и ефекат грешака признатих преко капитала. Објашњене су све позиције капитала. Приказано је покриће губитка из 2022. године, који је установила Главна републичка ревизија. Све исправке грешака или корекције билансних позиција из ранијег периода исправљају се преко позиције капитала или нераспоређене добити.

Нота бр.45

Основни капитал који је уписан у Судски регистар и Централни регистар хартија од вриједности на Бањалучкој берзи, износио је 01.01.2023.године 363.611 KM.

Нота бр.46

Ревалоризационе резерве :	31.12.2023.	31.12.2022.
-	-	-

Нота бр.47

Законске резерве :	31.12.2023.	31.12.2022.
-	32.232 КМ кор.	32.232 КМ

Законске резерве (32.377 КМ) су се повећале послје расподеле нераспоређене добити по Завршном рачуну из 2022.године, и то за 145 КМ , или 5 % од нераспоређене добити 2879 x 5 % . Тај износ се књижио у 2023.години, послје усвајања Завршног рачуна на Скупштини акционара, одржаној у октобру 2023.г. По Извјештају ревизије финансијских извјештаја из 2022.године, од стране Главне службе , овај износ (145 КМ) је оспорен и сторниран.

Нота бр.48

Акумулисана нераспоређена добит :	31.12.2023.	31.12.2022.
-	539.206 КМ кор.	522.564 КМ КОРЕКЦИЈА

Износ нераспоређене добити / **521.571 КМ** / из 2022.г. састојао се од нераспоређене добити из 2022.г. у износу од **518.692 КМ**, нето добитка из Биланса успјеха за 2022.г. у износу од **2.879 КМ**.

Главна служба за ревизију Јавног сектора контролисала је финансијске извјештаје нашег Друштва и установила је одређене неправилности везане за формирање пословног резултата. Констатован је губитак од 7.976 КМ, умјесто позитивног резултата од 2.879 КМ.

Нераспоређена добит од 521.571 КМ је коригована на износ од 522.564 КМ. Наиме , оспорен је наш приход од 3.872 КМ, који је требао бити књижен , по њиховом мишљењу у корист нераспоређене добити из ранијег периода. И друго, оспорена је нето добит из 2022. године од 2.879 КМ.

Из нераспоређене добити (522.564 КМ) покривен је у 2023. години губитак од 7.976 КМ. Нераспоређена добит је у 2023. години увећана за ставку од **(8.198 КМ)** која се односи на преплаћен износ пореза на добит из ранијег периода. Према пореској картици утврђена је преплата од (13.875 КМ), а пошто смо износ преплаћеног износа од (5.649 КМ) књижили у 2022. години на conto 2240 - више уплаћен порез на добит, па смо по савјету са Пореском управом ,

преостали износ од 8.198 КМ књижили у 2023. години , а пошто се односи на раније периоде , за преплаћен износ смо увећали конто 3400 .

Нота бр.49

Укупан капитал Друштва :	31.12.2023.	31.12.2022.
-	935.049 КМ	910.431 КМ

Основни капитал није претрпио никакве промјене , стање на крају године износи 363.611 КМ.

Укупни капитал Друштва износи 935.049 КМ, и састоји се од : основног капитала у износу од 363.611 КМ, законских резерви од 32.232 КМ и нераспоређене добити од 539.206 КМ.

Укупни капитал у 2023.г. је (935.049 КМ) у односу на капитал из 2022.године (910.431 КМ) већи за 24.618 КМ (а састоји се од нето добити текућег периода (16.420 КМ) , као и повећања – остале промјене (АОП 924- од (8.198 КМ)).

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске провела је ревизију финансијских извјештаја за 2022. годину. Сачинила је Нацрт извјештаја у коме се уочене одређене неправилности у евидентирању пословних промјена. Руководство Друштва није упутило писмени приговор на Нацрт извјештаја, тако да на основу Нацрта направљен нови Извјештај. Наше Друштво је направило Акциони план у коме се навео начин и рок исправљања евидентираних грешака. Приликом објашњавања Напомена уз Биланс стања и Биланс успјеха предочили смо грешке и неправилности установљене од Главне службе ревизије.

Исправљање грешки је књижено преко нераспоређене добити из ранијег периода , и евидентирано је 01.01.2023., као кориговано почетно стање. Резултати ревизије су се одразили и на Извјештај о промјени на капиталу.

Управљање ризиком капитала

Значи да Друштво обезбјеђује сталност у пословању. Друштво анализира капитал кроз показатеље задужености који се израчунава као однос нето задужености и укупног капитала. **Нето задуженост** се израчунава тако што се укупне финансијске обавезе (краткорочне и дугорочне) умање за готовину и готовинске еквиваленте.

Укупан капитал представља збир свих категорија капитала приказаних у Билансу стања. **Дугорочне обавезе и резервисања (173.386 КМ) + краткорочне обавезе (604.089 КМ) = 777.475 КМ минус готовина (546.426 КМ) = 231.049 КМ. Стопа задужености је 25 %.**

Наше Друштво је у 2023. години покренуло 35 тужби за неуредне платише из категорије домаћинстава, у износу од 4.505,75 КМ. До момента писања овог Извјештаја остале је неријешено 18 тужби.

Тужено је и једно правно лице , укупан изос дуга је 4.708,05 КМ.

НАПОМЕНЕ УЗ „ БИЛАНС ТОКОВА ГОТОВИНЕ “ НА ДАН 31.12.2023 .ГОДИНЕ

Овај образац презентује информације о токовима готовине из пословних, инвестиционих и финансијских активност. Саставља се на основу података из финансијских извјештаја и података из књиговодствене евиденције и примјењује се готовинско начело. Начин попуњавања токова готовине приказан је у МРС 7.

Нота бр.50

Токови готовине из пословних активности :	31.12.2023.	31.12.2022.
-	3.391.043 КМ	3.154.234 КМ

Структура прилива средстава :

-прилив од купаца и примљени аванси		
3.253.833 КМ	3.134.256 КМ	
-прилив од камата,од фондова,наплаћених		
такси по тужбама и других пословних активности :		
137.210 КМ	19.978 КМ	

Нота бр.51

Одливи готовине из пословних активности :	31.12.2023.	31.12.2022.
-	3.232.816 КМ	2.878.621 КМ

Структура одлива средстава :

-исплате добављачима /осим набавке осн.сред./		
698.449 КМ	636.504 КМ	
-исплате зарада, накнада зарада, топлог оброка и регреса	1.023.881 КМ	1.127.663 КМ
-возне карте,примања чланова упр. одбор		
,разне помоћи по колек.уговору, остали одливи		
-уплата ПДВ-а, обустава од радника,	1.489.884 КМ	1.097.017 КМ
уплата пореза и доприноса на зараде ,уплата такси		

накнада по обрачунима и друге исплате,		
- одливи по основу плаћених камата	20.602 KM	11.788 KM
-исплате пореза на добит	-	5.649 KM
-		

Нота бр.52

Нето прилив /разлика између прилива и одлива сред./	31.12.2023.	31.12.2022.
	158.227 KM	275.613 KM

Нота бр.53

Нето одлив готовине из пословних активности	-
--	---

У овом периоду је био евидентиран **већи прилив** средстава од одлива по основу пословних активности у износу од **/158.227 KM /**, а **разлог је већи прилив наплате од купаца, као и средстава из Фонда за суфинансирање пројекта из области екологије и заштите животне средине, и донација за финансирање ПЈ „Азил“, то јест стварање бољег амбијента за животиње у азилу.**

Нота бр.54

Одлив готовине из активности инвестирања :	31.12.2023.	31.12.2022.
-	65.138 KM	10.530 KM

Ова ставка се односи на издвајања новчаних средстава за куповину специјалног возила, затим возила за ПЈ „Азил“, затим за куповину рачунарске и друге опреме, неопходне у процесу обављања дјелатности.

Нота бр.55

Прилив готовине из активности инвестирања :	31.12.2023.	31.12.2022.
Односи се на продају полиподземног контејнера	16.380 KM	-

Нота бр. 56 одливи по основу дугорочног кредита	31.12.2023.	31.12.2022.
- Одлив по основу исплаћених ануитета по кредиту 100.923 КМ		98.946 КМ

Дана 20.12.2018.г. са Сбер банком а.д. Бања Лука закључен је Уговор о дугорочном диту, број : 5674414558831759, на износ од 200.000,00 КМ, са роком отплате од 36 мјесеци, номиналном каматном стопом од 4,49 %. Почетак отплате је 31.01.2019. године у 36 мјесечних ануитета од по 5.948,49 КМ. Сврха узимања дугорочног кредита је обезбјеђење текуће ликвидности на краћи и дужи рок. Намјеравана развојна политика Друштва је усмјерена на обнављање и куповину новијих возила, јер су постојећа у лошем стању, па да не би била угрпжена ликвидност, подигли смо кредит.

У марту 2020.г. на наш захтјев, одобрен нам је од стране НЛБ банке ад Бања Лука, дугорочни кредит у износу од 500.000,00 КМ, са номиналном каматном стопом 3,70 % промјенљива и роком отплате од 5 година (60 мјесеци). Са одобреним кредитом отплаћен је недоспјели дио кредита од Сбер банке у износу од 141.716 КМ. Кредит је строго намјенски и послужио је за куповину Булдожера и возила Мерцедес бенз AXOR 1829 и његову надоградњу. Мјесечни ануитет износи 9.140,72 КМ. **Рок отплате је март 2025.г.**

Тржишни ризици

Инфлаторна кретања су се одразила и на раст мјесечног ануитета по дугорочном кредиту, јер је у уговору са банком написана клаузула „ промјенљива каматна стопа “. Значи, Друштво је било изложено ризику промјене каматне стопе због промјене ЕУРИБОРА. Захваљујући ликвидности Друштва сви ануитети су уредно измирени у 2023. години. Наговјештава се од стране тржишта новца да неће доћи до неких непредвидивих одступања у каматним стопама, тако се и наше Друштво припрема да у стабилнијем окружењу, закључно са мартом 2025. године, затвори дугорочни кредит.

Валутни ризик

Друштво је набавило специјално возило из Њемачке „ MERC BENZ ACTROS “ у износу од 36.965,19 КМ у септембру ове године. Са 31.12.2023. обрачунате су негативне курсне разлике од 311,29 КМ.

Нота бр.57

Укупни приливи готовине :	31.12.2023.	31.12.2022.
-	3.407.423 КМ	3.154.234 КМ

Нота бр. 58

Укупни одливи готовине :	31.12.2023.	31.12.2022.
-	3.398.877 KM	2.988.097 KM

Нота бр.59

Нето одлив готовине:	31.12.2023.	31.12.2022.
-----------------------------	--------------------	--------------------

Нота бр.60

Нето прилив готовине	31.12.2023.	31.12.2022.
-	8.546 KM	166.137 KM

Дакле, у овом периоду је забиљежен **нето прилив готовине**.

Нота бр.61

Готовина на почетку обрачунског периода :	31.12.2023.	31.12.2022.
-	537.880 KM	371.743 KM

Нота бр.62

Готовина на крају обрач.периода :	31.12.2023.	31.12.2022.
-	546.426 KM	537.880 KM

Дакле, **готовина је у овом периоду нешто виша** у односу на прошлогодишњи износ. Објашњено у Ноти бр.52.

У турбулентним временима , почев од периода „ короне “ из 2020 . и 2021.године, затим ратних дешавања у Украјини ,период 2022.године, наше Друштво дјелило је сличну судбину других правних лица из окружења. Пословна политика Друштва је била да се што безболније суочи са свим проблемима и изнађе начин рада у таквим околностима. Цијене инпута су расле, почев од горива , материјала и резервних дијелова за специјална возила , као и услуге текућег одржавања. У 2023. години се ситуација почела мијењати на боље, Друштво је организовало своју дјелатност

преко својих Служби и дочекао се завршетак пословне године, по нашем мишљењу, прилично добро.

Наше Друштво се суочавало а и даље ће се суочавати са финансијским ризицима, као што су **кредитни ризик и ризик ликвидности**. Намјеравана пословна политика покушава минимизирати негативан утицај на наше пословање. Покушава се ликвидност одржавати на задовољавајућем нивоу, како би се кредитни ризик ублажио.

Кредитни ризик представља ризик од неплаћања односно неизвршавања уговорних обавеза од стране купаца према Друштву, што би на дужи период угрозило континуитет у обављању редовне дјелатности. Корисници наших услуга су из сектора правних лица, установа, самосталних предузетника и домаћинстава. Могли би се сврстати у више категорија, и то оних који у законском року од 20 дана испуњавају доспјела плаћања, други на одгођени период, неки се оглушавају и на упућене опомене за утужење. Управа Друштва позива неуредне платише да потпишу репрограм дуга на одређени период, са динамиком плаћања у ратама од три или више мјесеци, према величини дуга.

Одређене Службе у Друштву, рачуноводствена и правна служба, стално прате пресјек потраживања од купаца, што има за циљ смањење ризика финансијског губитка као посљедице неиспуњавања уговорних обавеза. Салдо потраживања је значајан и покушав а се смањити. Уколико се са мјерама писања опомена и закључивања уговора о репрограму не постигну резултати, прибјегава се непопуларној мјери, а то је утуживање. Без обзира на неуредно измиривање доспјелих обавеза наше Друштво мора обављати своју дјелатност, како не би наступио колапс у Граду, због нередовног прикупљања, одвоза и одлагања комуналног отпада.

Ризик ликвидности

Друштво одржава оптималан износ средстава на пословним рачунима како би управљао ризиком ликвидности. Одговорно особље у Рачуноводственом сектору континуирано прати доспјела потраживања од купаца, доспјеле обавезе према добављачима, банкама, Пореској управи, Управи за индиректно опорезивање, као и према упосленим. Планира се ниво новчаних средстава како би се одржала ликвидност на краћи и дужи рок. Постоје параметри на основу којих се рачуна: текућа ликвидност, тренутна и општа ликвидност.

1.7. НАПОМЕНЕ УЗ АНЕКС-Додатни рачуноводствени извјештај на дан 31.12.2023.године

У овом обрасцу је евидентирана већина прихода и расхода који су укључени у образац „Биланс успјеха“ на дан 31.12.2023. године. Све ставке су објашњене у Нотама 1.3, па их нема потребе поново објашњавати. Овај образац је претрпио одређене измјене у односу на 2014.г.

Нота бр. 63

	31.12.2023.	31.12.2022.
Купци из РС /дуг. промет без поч. стања /	3.380.132 КМ	2.941.628 КМ
Купци из Федерације БиХ и Брчко дист.	151.529 КМ	149.479 КМ

Нота бр. 64

Добављачи из РС / потр. промет без поч. ст./	677.449 КМ	618.050 КМ
--	------------	------------

Нота бр. 65

Добављачи из Федерације и	46.476 КМ	24.427 КМ
Добављачи из Брчко Дистрикта	24.921 КМ	-

Нота бр.66

Приходи од продаје услуга у РС:	31.12.2023.	31.12.2022.
/конто групе 62 /	2.846.939 КМ	корек. 2.594.884 КМ

Ови приходи су настали као резултат обављања послова који су у регистру наше дјелатности и представљају најважнију ставку у пословању Друштва . Они омогућавају да се одржава сталност и континуитет обављања дјелатности у наредном периоду.

Нота бр.67

Остали пословни приходи :	31.12.2023.	31.12.2022.
	215.969 КМ	корекц. 23.248 КМ

Остали пословни приходи су забиљежили раст у овој години. Настали су као резултат примљених донација у опреми по Пројекту „ Прекограничне сарадње “ (56.827 КМ) . Значајни су и приходи из других намјенских извора , добијени од Фонда за екологију , према Пројекту „ за љепше и чистије Требиње – фаза 2 “ (80.000 КМ) , приходи настали из закљученог уговора о донирању одређених средстава (37.500 КМ) са Удружењем Network for Animals- Azil Danica, а односе се на ПЈ „ Азил “ . Ту су и остали пословни приходи по основу рефундације породилског и боловања преко 30 дана (41.642 КМ) . Подаци из претходне године су кориговани према Извјештају Главне службе за ревизију јавног сектора, како на ставкама прихода , тако и на позицијама расхода , на дан 01.01.2023.године.

Финансијски и остали приходи (66 + 67)	31.12.2023.	31.12.2022.
-	47.722 КМ	корекц. 117.045 КМ

Ова ставка је објашњена у напоменама уз образац „ Биланс успјеха “ . Ова позиција се углавном односи на приходе по основу обрачуна затезних камата, приходе од продаје материјала и опреме.

Нота бр.68

Трошкови плата и накнада и ост.лич.расхода :	31.12.2023.	31.12.2022.
-	1.996.888 КМ	1.970.401 КМ

Ова ставка је детаљно описана у напоменама уз образац „ Биланс успјеха “ - пословни расходи.

Нота бр.69

Трошкови производних услуга :	31.12.2023.	31.12.2022.
-	205.452 КМ	корекц. 134.028 КМ

Детаљно описано у напоменама уз Биланс успјеха.

Нота бр.70

Нематеријални трошкови :	31.12.2023.	31.12.2022.
-	106.897 КМ	корекц. 88.180 КМ

Нота бр.71

Обрачунати порез на додату вриједност	31.12.2023.	31.12.2022.
-	489.411 KM	448.209 KM

Нота бр.72

Улазни порез на додату вриједност :	31.12.2023.	31.12.2022.
-	91.049 KM	85.316 KM

Нота бр.73

Обавезе за ПДВ на основу разлике између обрачунатог и аконтационог ПДВ-а :	31.12.2023.	31.12.2022.
	39.330 KM	36.553 KM

Нота бр.74

ПДВ плаћен при увозу 8.341 KM	3.426 KM
-------------------------------	----------

Укупан број одрађених часова рада , часови рада без боловања, годишњих одмора и држ.празника.	31.12.2023.	31.12.2022.
	142.385	152.261

Порески ризици

Значи да се приликом израде финансијских извјештаја морају поштовати и примјењивати порески прописи , прописаних од Министарства финансија , односно Пореске управе. Обавеза Друштва је да са исплатом зарада упоредо се плаћају припадајући порези и доприноси. Услучају кашњења зарачунавају се законске затезне камате.

Морају се примјењивати порески прописи од стране Управе за индиректно опорезовање , за благовремено обрачунавање и плаћање ПДВ-а.Пореске пријаве , заједно са другим обрасцима законског регулисања (на примјер царине и девизне контроле) контролишу се од више овлашћених органа којима је законом омогућено прописивање строгих казни и затезних камата усљед утврђивања грешака и пропуста у обрачунавању и плаћању пореских обавеза.

Друштво је у току 2022. године имало контролу од стране инспектора Управе за индиректно опорезивање БиХ, за период од 2017.год. до 31.03.2022. године .Нису утврђене неправилности у погледу обрачуна и плћања ПДВ у тим периодима. Значи, није утврђена материјално значајна грешка , односно обавеза.

Била је контрола царинских прописа од овлашћених лица у периоду 2022. године.

Била је и обавезна ревизија финансијских извјештаја за 2022. годину у марту 2023.године, од стране овлашћене ревизорске куће „ Пословни информатор- ревизија“ д.о.о. Пале.

У октобру 2023. године Главна служба за ревизијујавног сектора Републике Српске, вршила је детаљну контролу свих финансијских извјештаја и припадајуће документације и пословних књига са 31.12.2022. године. У Нацрту извјештаја ,“ мишљење је било са резервом “. Пошто Друштво није упутило приговор на Нацрт, дошао је идентичан Извјештај са препорукама за одговорно особље у Друштву да неправилности исправи у наредном периоду. Руководство је направило Акциони план са динамиком измиривања и корекцијом утврђених грешака и неправилности., како у сектору финансија, тако и у Правној служби.

У октобру 2023. године била је контрола од стране инспектора Пореске управе – Подручни центар у Требињу. Послато је Рјешење о извршеној контроли за период март 2019. године до септембра 2023. године, са сљедећим примједбама и налозима за плаћање затезних камата за минимално кашњење у плаћању пореза и доприноса на исплаћене зараде , у износу од (8.128 КМ), што је благовремено измирено. На ставку из пореске пријаве пореза на добит за 2020. годину, гдје је утврђено да нисмо могли одбити од пореске основице износ купљеног специјалног теретног возила за превоз комуналног отпада (7.644,30 КМ) , направили смо приговор у законском року.Сматрамо да смо поступили исправно, јер посједујемо докуменат од Министарства финансија на наш упит о тој проблематици, умањења пореске основице из ранијег периода по основу вриједности купљеног специјалног возила за прикупљање, одвоз и депоновање разног комуналног отпада , и добили смо потврдан одговор. Тако на основу тог податка очекујемо позитиван исход нашег приговора.Из изложеног се да закључити да смо у овој и протеклој години били изложени огромним пореским контролама, све је то требало издржати и доказивати одређеном документацијом да исправно послујемо и руководимо.Нормално, било је и пропуста са наше стране, али се они морају исправити у наредном периоду.Акциони план је донесен на Управном одбору и отпчело је исправљање и усклађивање са препорукама из Извјештаја Главне службе ревизије РС.

На крају овог Извјештаја можемо констатовати да слиједи период са одређеним финансијским ризицима у пословању, које смо презентовали у Напоменама. Што се тиче сталности у пословању, она није доведена у питање. Наиме, у току израде овог Извјештаја расписан је Тендер од стране Града, за одржавање чистоће и зеленила. Наше Друштво је са прикупљеном документацијом учествовало на истом и добијена је Одлука о избору нас као најповољнијег понуђача.

Менаџмент Друштва ће пратити ситуацију у окружењу и доносити исправне пословне одлуке. Сви уполсени требају дати допринос , у дјелокругу својих надлежности, да пословање у наредном периоду буде задовољавајуће. Треба пратити законодавне прописе и примјењивати их.

Доставити :

1 x АПИФ-у

1 x Управи Друштва

1 x Рачуноводству

1 x а/а

в.д.Директора АД :

Милан Мандрапа дипл.прав.